

Arkiot. n. 306/28.9.1992

OULUN YLIOPISTO
HISTORIAN LAITOS

RAAHE

**SALOISTEN TERVAKANKAAN
RAUTAKAUTISEN KALMISTON
TUTKIMUS 1991**

TUTKIMUSRAPORTTI
AULIS FORSS, JAANA
ITÄPALO JA EERO JARVA
OULU, TOUKOKUU 1992

ARKISTOTIEDOT:

Kaupunki: Raahen

Kylä: Piehinki

Tila: 9:65

Omistaja: Raahen kaupunki

Peruskartta: 2441_07 Ketunperä

Koordinaatit: x= ^{7166 22}7168,60; y= ^{521 24}3377,58; z= n. 20 m m.p.y.

Kiintopiste: Maakivi kalmistoalueen eteläosassa, A126,5/B64/Z
20,26 m m.p.y.

Löydöt:

1990: 26060:1-30.

1991: 27104:1-19.

Tarkastukset:

P. PURHOSEN tarkastusraportti 21.1.1976.

Tutkimuskirjallisuus:

A. FORSS, J. ITÄPALO ja E. JARVA, *Saloisten Tervakankaan rautakautisen kalmiston tutkimus 1990* (Arkeologian tutkimusraportti 2). Oulu 1990.

A. FORSS ja E. JARVA, "Raahen seudun varhaishistoria Saloisten Tervakankaan löytöjen valossa", *Suomen varhaishistoria I* (Studia Historica Septentrionalia. Rovaniemi 1992), painossa.

S. HICKS, "Tervakangas, results of pollen analysis", *Suomen varhaishistoria I* (Studia Historica Septentrionalia. Rovaniemi 1992), painossa.

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
TUTKIMUSALUEET	
ALUE 1	
<i>Röykkiö 2</i>	2
<i>Röykkiö 3</i>	4
ALUE 2	7
KOE 1-10	8
YHTEENVETO	9
LÖYTÖLUETTELO	11
LUETTELO KUVITUKSESTA	13
BIBLIOGRAFIA	14
KARTAT 1-10	
KUVAT 1-14	

JOHDANTO

Raahen Piehingin Tervakankaalla (kartta1) jatkettiin viime elokuussa rautakautisen kalmiston arkeologista kaivaustutkimusta. Edellisenä vuonna kankaalla tutkittiin luontaisessa rakkakivikossa sijainneet pahoin tuhoutuneet ruumis- ja polttohautaus sekä etsittiin mahdollista asuinpaikkaa. Asuinpaikasta kertovat viitteet jäivät tuolloin niukoiksi, mutta hautaesineistöä löydettiin suhteellisen runsaasti. Metalliesineiden lisäksi hautauksista löytyi myös asbesti- ja Morbyn tyyppin keramikkaa.¹

Maanousun perusteella paikka on ollut rantasidonnainen ja asumiseen parhaiten soveltuva aikana n. 0-500 jKr.² Läheisestä suosta otetun siitepölynäytteen perusteella alueella on ollut ihmisen toimintaan jo 200-luvulla jKr. ja se olisi jatkunut 600-luvulle jKr. Jakson alkupuolella karkearakeisen hiilen määrä on poikkevan runsas ja näyte osoittaa paikalta myös viljan siitepölyjä, joista ainakin ruis on tunnistettavissa.³

Osa Tervakankaan tutkimattomista rökkiöstä (6-8) oli hyvin säilyneitä, joten vaikutti mahdolliselta, että ne voisivat antaa olennaisesti lisää tietoa kohteen luonteesta. Tänä vuonna tutkittiin kaksi hyvin säilynyttä rökkiötä. Muiden rökkiöiden osalta tutkimus rajoittui pintapuoliseen tarkasteluun (kartta 2). Asuinpaikan etsinnät keskitettiin osin samoille alueille kuin edellisenä vuonna. Mahdollista asuinpaikkaa etsittiin myös avaamalla kankaan kaakkois- ja eteläpuoleisille rinteille koekaivantoja (kartta 1). Rökkiöt on entisöity ja avatut alueet peitetty muovilla ja turpeella.

Rökkiöiden analysoinnissa ja dokumentoinnissa on sovellettu väljästi Harrisin luomaa mallia, jossa stratigrafiassa erotetaan perinteisten kerrostumien lisäksi rakenteita ja niiden osia sekä ennen kaikkea erilaisten kaivantojen leikkauspintoja, joita kaikkia kutsutaan nimellä *stratigrafinen yksikkö* (= sy), ja jotka voidaan havainnollistaa vaihediagrammien, l. matriisien avulla.⁴

Kaivaukset suoritettiin 12.8.-30.8. 1991 välisenä aikana. Edellisen vuoden tapaan ne toteutettiin yhteistyössä Raahen Museon ja Oulun yliopiston historian laitoksen kanssa. Tutkimusten

¹ Ks. lähemmin alueen topografiasta ja löydöistä A. FORSS, J. ITÄPALO ja E. JARVA, "Saloisten Tervakankaan rautakautisen kalmiston tutkimus 1990", *Arkeologian tutkimusraportti* 2 (Oulu 1991).

² Nykyisin maan lasketaan kohoavan Raahen seudulla 80 cm /100 v. Ks. J. KAKKURI, "Gharacter of the Fennoscandian land uplift in the 20th century", *Fennoscandian land uplift. Proceedings of a symposium at Tvärminne, April 10-11. 1986* (Espoo 1987), s. 15-16. Kohteen etäisyyden arvioinnissa muinaisrannasta käytetään M. PAAVOLAN laatimaa maankohoamistaulukkoa. Hidastumiskerroin on 1,5 %/100 v.

³ S. HICKS, "Tervakangas, results of pollen analysis", *Suomen varhaishistoria* I (Studia Historica Septentrionalia. Rovaniemi 1992), painossa.

⁴ Ks. E.C. HARRIS, *Principles of Archaeological Stratigraphy* (London 1979).

vastuullisena johtajana toimi museonjohtaja Aulis Forss. Kaivaukset olivat tutkimus- ja opetuskaivaukset ja mukana on ollut 3-6 arkeologian opiskelijaa tutkimusavustajina. Tämän lisäksi kaivauksiin osallistui Raahen museon henkilökuntaa. Jälkityöt suoritettiin Oulun yliopiston historian laitoksella.

TUTKIMUSALUEET

ALUE 1

Röykkiö 2

Röykkiö sijaitsee edellisenä vuonna tutkitusta hautakohteesta noin 3-4 metriä lounaaseen ja noin 19,3-19,8 m y.m.p. Ennen pintakasvillisuuden poistoa röykkiö erottui rakassa noin 3x2 metrin kokoisena pohjois-eteläsuuntaisena, noin 40 cm korkeana kumpareena (kartta 3, 4 ja kuva 1). Röykkiö oli osin sammaleen ja jäkälän peitossa (sy 1). Koillissivulla röykkiö rajautui edellisenä vuonna tutkittuun alueeseen, josta löytyi peuran tai poron vasan reisiluu ja eteläpäässä isoon tasaiseen maakiveen. Maakiven edessä oli noin metrin halkaisijaltaan oleva ryöstökuoppa (sy 2+4), jossa oli paksumpi sammalkasvusto kuin muualla röykkiössä. Kuopan reunamilla oli sieltä purettuja kiviä. Kasvillisuuden perusteella kuoppaa on kaivettu viimeksi joitakin vuosikymmeniä sitten, mutta mahdollisesti kohtaa on pengottu tätä aikaisemminkin. Myös röykkiön pinnalla oli joitakin irtonaisia lähihistoriassa liikuteltuja rakenteeseen kuulumattomia kiviä. Lounaissivulla oli pieni ilmeisesti resentti kivikeko (sy 2), jossa esiintyi epätäydellisesti palanutta hiiltä.

Hautarakenteen päältä vedettiin toisiaan vastaan kohtisuorassa olevat poikki- ja pituusleikkauslinjat. Röykkiö purettiin ja dokumentoitiin leikkauksien kohdalta sekä myös muilta osin pyrkien etenemään rakenteiden mukaisesti, mutta väliin purkaen kuitenkin röykkiötä kivikerroittain. Purkutyössä edettiin pääosin sektori kerrallaan, dokumentoiden samalla leikkauslinjojen rakenteet vastaaviin profiilipiirroksiin.⁵ Muut kivirakennelmat tutkittiin samalla metodilla.

Noin 20 cm paksun kivikerran poiston jälkeen röykkiössä erottui halkaisijaltaan muutama metrin kokoinen ellipsin muotoinen isohkoista kivistä rakennettu kehä (sy 7, kartta 4, 5 ja kuva 2). Kehän sisäpuoli koostui noin 20 cm halkaisijoiltaan olevista kivistä

⁵ Ks. vastaavasta kaivaus- ja dokumentointitekniikasta P. BARKER, *The Techniques of Archaeological excavation* (London 1977), s. 78-79.

(sy 6). Kehää oli tuettu sivuilta tukikiveyksellä (sy 5). Tukikiveyksen ulkopuolella olevassa rakan pintakerroksessa näkyi merkkejä kivien liikuttelusta ja ilmeisestikin näiden alueiden suurimpia kiviä on käytetty röykkiön rakentamiseen.

Röykkiön luoteispuolelta löytyi pyöreähkö noin 8 cm halkaisijaltaan oleva kivi, jossa on heikkoja merkkejä hiomisesta (kuva 13, kartta 5 ja löytöluettelon löytö 10). Kivi muistuttaa ns. kuutiokiveksi tulkittua kiveä, jollainen löydettiin viime vuonna alueelta 2.

Röykkiön alueella sekä sen ulkopuolisessa rakkakiveyksessä esiintyi ruskeita kvartsiitteja sekä valkoisia kvartseja, joiden pinnoissa ei kuitenkaan ollut työstämisen jälkiä.

Alueen luoteiskulmassa noin 2 m halkaisijaltaan ja 40 cm syvästä kuopasta (sy 2+9, kartta 3) löytyi modernia keramiikkaa pintakasvillisuuden ja -kivien alta. Jos kuoppa tulkitaan historialliseksi, niin sille ei löydy tarkoituksenmukaista funktiota. Ilmeisempää ehkä onkin, että kuopan kohdalta on otettu kiviä röykkiöiden rakentamiseen ja sitä olisi myöhemmin jossakin tarkoituksessa pengottu tai sinne on muuten joutunut kyseinen materiaali.

Noin 30 cm:n paksun kivikerran poiston jälkeen tuli kehän pohjoisosassa esiin palanutta luuta (sy 8). Se keskittyi noin 60 cm halkaisijaltaan olevalle alueelle luontaisen rakan tasoon (kartta 5). Kaikki alemmaa tullut luu oli ylempää varissutta harvarakenteiseen rakkaan. Luuta löytyi jonkin verran myös kehäkivien poiston yhteydessä niiden alta. Tämän perusteella vaikuttaa siltä, että kehäkivet on asetettu vasta sen jälkeen kun vainajan poltettu luu on sijoitettu luontaisen rakan tasoon, jopa osittain luiden päälle. Hautauksesta löytyi luuta yhteensä 487,4 g. Määrä viittaa yhteen polttohautaukseen.⁶

Samasta kohdasta ja tasosta polttohautauksen luun kanssa löytyi myös hiiltä (sy 8), joka oli osittain epätäydellisesti palanutta. Osa hiilestä oli tiukasti kivien välissä, joten sen liittyminen hautaukseen on mahdollista. Hiiltä esiintyi koko hautarakenteen alueella. Intensiivinen hiilialue korreloi selvästi luualueen kanssa (kartta 4 ja 5). Hautarakenteen ulkopuolella esiintynyt hiili puolestaan on ehkä ainakin osittain tulkittavissa myöhemmin syntyneeksi (sy 3).

Polttohautauksen lounaispuolelta, aivan kehäkiveyksen lounaiskulmauksesta löytyi 61 mm halkaisijaltaan ja 3 mm paksuudeltaan oleva *pronssinen nilkkarengas* ja 19 mm

⁶ T. Vormiston on analysoinut Turun yliopiston arkeologian osaston vuosien 1975-1983 kaivauksilla talteen otetun luumateriaalin. Aineistossa alle 500 g luuta sisältäneet hautaukset on tulkittu pääsääntöisesti yhden henkilön hautauksiksi. Ks. T. VORMISTO,, "Osteologisk bearbetning av benmaterial framgravt av den arkeologiska institutionen vid Åbo universitet 1975-1983", *Karhunhammas* 9 (Turku 1985), s. 169-171.

halkaisijaltaan ja 2 mm paksuudeltaan oleva *pronssisormus* (kartta 5, kuvat 8 ja 10). Esineiden löytökohdassa tai niiden aivan välittömässä läheisyydessä ei esiintynyt palanutta luuta, mutta niiden löytötaso on sama kuin palaneen luun. Esineissä ei myöskään ole tunnistettu jälkiä siitä, että ne olisivat olleet kovassa kuumudessa.⁷ Edellisen perusteella on mahdollista, että röykkiöön olisi tehty sekä ruumis- että polttohautaus, teoriassa kysymys voi kuitenkin olla myöskin vain yhdestä polttohautauksesta, jolloin esineet olisi tarkoituksellisesti asetettu hautaan, siten etteivät ne olleet vainajan mukana polttoroviolla. Esineiden koon perusteella ne ovat voineet kuulua pienikokoiselle naiselle tai nuorelle henkilölle. Nilkkarengas muistuttaa paljon tyypiltään viime vuonna löydettyä isompaa rannerengasta.⁸ Samoin sormus on samantyyppinen kuin viime vuoden sormuslöytö.⁹

Pohjoispäädyn kehäkiveyksen sisäpuolella välittömästi yhden kehäkiven vieressä oli noin 20 cm paksun kivikerran alla tummaa, punertavanruskeaa hienojakoista ja tiiviisti paikallaan olevaa maata. Selviä todisteita tämän liittymisestä hautaukseen ei kuitenkaan löytynyt.

Kiviä poistettiin koko hautarakenteen alueelta noin 20 cm luontaisen rakan tason alapuolelle (sy 10). Viimeiseksi poistettiin kehäkivet, joiden alta paljastui luontainen rakka. Kiveystä purettiin kuitenkin vielä noin 20 cm, jotta alueen löydöttömyys voitiin varmuudella todeta.

Röykkiö 3

Röykkiö sijaitsee noin viisi metriä luoteeseen röykkiö 2:sta noin 19,4-19,9 m y.m.p. (kartta 2). Röykkiön kohdalla maa vietti lievästi etelään. Ennen kaivausta röykkiössä erottui noin 4,5x2,5 metrin kokoinen pitkänomainen isojen kivien rajaama, lähes pohjois-eteläsuuntainen kumpu. Kehän sisäpuoli koostui noin 20-30 cm halkaisijoiltaan olevista kivistä. Heti kummun lounaispuolella oli pienempi pyöreähkö ja hieman matalampi kammionomainen kehärakennelma. Välittömästi tämän pienen kammion pohjoispuolella oli noin metrin halkaisijaltaan oleva kuoppa (kartta

⁷ Tieto konservaattori KARL SANDMANILTA.

⁸ Ks. FORSS-ITÄPALO-JARVA, s. 3 ja kuva 9. Laitilan Soukaisten Savemäen rautakautisesta kalmistosta on löytynyt näitä läheisesti muistuttava rannerengas. Ks. S. PIHLMAN, "Laitila Soukainen Savemäki. Rautakautisen kalmiston tutkimus 1978", *Karhunhammas* 9 (Turku 1985), s. 65 ja kuva 6.

⁹ Ks. FORSS-ITÄPALO-JARVA, s. 4 ja kuva 9. Ks. myös I. SERNING, *Dalarnas järnålder* (Malung 1966), s. 10 ja pl. 50:16.

6, 7 ja kuva 3), jonka pohjoispuolella oli suuri pystyyn asetettu kivi. Etenkin kammion ja kuopan alueella oli merkkejä lähihistoriassa tapahtuneesta penkomisesta. Myös kummun pinnalla oli joitakin myöhemmin liikuteltuja rakenteeseen kuulumattomia kiviä.

Noin 15 cm paksun kivikerran poiston jälkeen kummun reunoilla erottui 40-60 cm halkaisijoiltaan olevien pystyynasetettujen kivien muodostama kehä selvemmin (sy 7). Päätykivet olivat kooltaan suurempia, halkaisijoiltaan noin 1-1,5 m (kartta 8 ja kuva 4). Eteläpäässä kehäkivenä oli suuri maakivi. Täyttökiveys oli muutoin homogeenista, mutta eteläpäädyssä kiveys koostui noin 30 cm paksun kivikerran poiston jälkeen isommista kivistä (sy 6), pohjoispäädyn kivien ollessa keskimäärin nyrkinkokoista. Pohjatasossa tätä rakenne-eroa ei ollut enää havaittavissa. Rakenne-ero on voinut syntyä siitä, että eteläpäätyyn on tehty isommasta kivistä täyttö luontaisen rakan pintaan ennen haudan ja kehäkiveyksen rakentamista, jotta haudan pohjasta on saatu tasainen. Täyttökiveyksellä on ehkä pyritty myös tukemaan kehäkiviä.

Kummusta löytyi täyttökerroksen alta 49 mm halkaisijaltaan ja 1,5 mm paksuudeltaan oleva avonainen *pronssirannerengas* (kuva 9) sekä 54 mm pitkä ja 19 mm leveä *rautaveitsen kärkiosa* (kuva 11) ja osia ilmeisesti toisesta veitsestä (kuva 12). Mahdollisesti jotkin fragmentit ovat peräisin jostakin muusta esineestä kuin veitsestä. Rannerengas on samantyyppinen edellisenä vuonna tutkitusta hautauksesta löydetyn avonaisen rannerenkaan kanssa.¹⁰ Esineet löytyivät röykkiön keskiosasta (kartta 8). Jotkin fragmentit olivat solahtaneet rakan kivien välistä huomattavasti hautaustasoa alemmaksi. Hautaustasossa, joka oli luontaisen rakan taso (sy 5), esiintyi jonkin verran tummaa hienojakoista maata (sy 3+5, kartta 7 ja kuva 4). Haudasta ei löydetty palanutta luuta eikä näissäkään esineissä ole todettu merkkejä siitä, että ne olisivat olleet tulella,¹¹ joten kyseessä täytyy olla ruumishautaus. Tumma maa on ilmeisesti syntynyt kasvillisuuden maatumisen seurauksena. Sen liittyminen hautaukseen ei myöskään ole poissuljettua. Hautarakenteen koko voisi viitata kahteenkin vainajaan. Ainakin rannerenkaan koko viittaa ensisijaisesti naispuoliseen tai nuoreen henkilöön.

Hautakummun alueelta löydettiin kaikista tasoista modernia esineistöä, etupäässä vanhanaikaisten paristojen osia sekä lasipullojen sirpaleita; siitä huolimatta hautarakenne vaikutti koskemattomalta. Haudan kehän sisäpuolista kiveystä purettiin noin 30 cm hautaustasoa syvemmäksi (sy 8). Kehäkiviä ei poistettu,

¹⁰ Ks. FORSS-ITÄPALO- JARVA, s. 3 ja kuva 9.

¹¹ Tieto konservaattori KARL SANDMANILTA.

koska jo niiden suuren koon perusteella oli selvää, ettei niiden alla olisi esineitä tai muutakaan, joka olisi lisännyt jo saatua informaatiota. Röykkiön ulkopuolista rakkakiveystä purettiin röykkiön luoteis- pohjois- ja kaakkoispuolelta noin 10-20 cm. Löytöinä näiltä alueilta tuli vain modernia esineistöä. Myös tämän röykkiön alueelta löydettiin luontaisia kvartseja ja kvartsiitteja.

Hautakummun lounaissivuun liittyvä isojen kivien rajaama kammio oli noin 1,2x0,8 metrin kokoinen (kartta 7 ja 8). Kammion sisäpuoli koostui noin 30 cm halkaisijoiltaan olevista kivistä. Pohjoisreunalla oli röykkiömäisesti ladottuja kiviä (sy 2), jotka osoittautuivat myöhemmin paikoilleen siirretyiksi. Pintakasvillisuudesta päätellen tästä ei voi olla 100:aa vuotta kauempaa. Etenkin vadelman ja maitohorsman esiintymistä voi pitää merkinä lähihistoriassa tapahtuneesta penkomisesta.

Noin 30 cm paksun kivikerroksen poiston jälkeen kammiossa tuli esiin samanlaista tummaa maa-ainesta kuin hautakummun alueeltakin (sy 3+5, kartta 7 ja kuva 5). Kiviä poistettiin noin 20 cm luontaisen rakan tason alapuolelle (sy 8), mutta mitään hautaukseen viittaavaa ei tullut esiin. Sen sijaan modernia esineistöä löytyi jokaisesta tasoista.

Kammion kiinteä liittyminen hautarakenteeseen ja samoin niiden rakenteen samankaltaisuus viittaavat rakennelmien ajalliseen lähekkäisyyteen. Kammion pieni koko ja palaneen luun puuttuminen sopisivat lähinnä esineettömään lapsen ruumishautaukseen. Tämän tyyppisiä tarhamaisia tai kammiomaisia hautoja tunnetaan Etelä-Suomesta vanhemmalta roomalaisajalta lähtien.¹² Lähin tutkittu vastine löytyy Oulun Kaakkurin Välikankaan ajalle noin 0-500 j.Kr. ajoitetusta kalmistosta.¹³

Noin 1,2x0,8 metrin kokoinen ja 30-40 cm syvä kuoppa sijaitsi heti kammion pohjoispuolella (sy 2, kartta 7 ja 8). Sen pohjoispuolella oli iso pystyyn asetettu kivi (sy 7). Kuopan reunamilla oli runsaasti liikuteltuja kiviä ja näiden poiston jälkeen kuopan ympärystä muodostui tasaisesta rakkakiveyksestä. Kuopan pohjalla kasvoi melko paksu sammal ja siellä oli ympäriltä valuneita kookkaita kiviä. Heti pintakasvillisuuden poiston yhteydessä kuopasta löydettiin modernia esineistöä, etupäässä paristojen osia. Kuopasta poistettiin kiveystä noin 30 cm, missä syvyydessä esineistöä ei enää tavattu. Heti kuopan länsipuolella oli pyöreän muotoinen pieni kivikumpare (sy 2). Myös kumpareen alueelta löytyi modernia esineistöä. Kuopan pohjoispuolella oleva pystyynasetettu kookas kivi viittaa siihen, että myös kuopan

¹² U. SALO, "Pronssikausi ja rautakauden alku", *Suomen historia* I (Espoo 1984), s. 205-206.

¹³ M. MÄKIVUOTI (M. HUURRE), "Oulun Välikankaan Kaakkurin rautakautinen kalmisto", *Oulujokilaakson historia. Kivikaudelta vuoteen 1865* (Oulu 1991), s. 47-49.

alueella on ollut kammiomainen rakennelma, joka kuitenkin on tuhoutunut. Kuopan lounaispuolella olevan kumpareen kivet voivat olla peräisin kuopasta.

Löydetyn modernin esineistön perusteella röykkiö 3:n alueelle on joskus voitu viskata jätetavaraa. Jotkin esineiden jäänteet ovat peräisin 1940-50-luvuilla käytössä olleista käyttöesineistä, mutta esimerkiksi sähköparistot voivat olla tätäkin vanhempia. Kuoppa on voitu esimerkiksi kaivaa tarkoituksena peittää osa jätetavarasta kaivamalla kuoppa niitä varten. Jos aluetta olisi pidemmän aikaa käytetty tähän tarkoitukseen, olisi jätetavaran määrä ollut suurempi ja ilmeisesti röykkiö olisi siinä tapauksessa pahemmin tuhoutunut. On myös mahdollista, että moderni esineistö ja osassa kalmiston röykkiöissä olevat reseritit pengotut kohdat liittyisivät 1900-luvun alkupuolen suojeluskunnan maasto- ja ampumaharjoituksiin. Tähän voisi viitata runsas sähköparistojen jäänteiden määrä. Kangas on myös topografisesti sopiva tällaiseen tarkoitukseen. Joka tapauksessa alueen penkominen ja käyttö on tapahtunut pääasiassa useita vuosikymmeniä sitten. Röykkiö 3:n länsipuolella olevan vielä tutkimattoman röykkiön pintakasvillisuutena esiintyy maitohorsmaa ja vadelmaa, jotka voivat liittyä samanaikaiseen toimintaan röykkiö 3:n alueella tapahtuneen toiminnan kanssa.

ALUE 2

Viime vuonna tutkitun alueen etelänurkkauksesta löydettiin ns. kuutiokiven kaltainen kivi. Aluetta laajennettiin nyt aiemmin tutkitun alueen kaakkoispuolelle 2x6 metriä (kartta 9).

Nyt avattu alue tutkittiin poistamalla turvekerroksen lisäksi sen alainen ohuehko harmaa huuhtoutumiskerros. Esiin tullut kiveys oli sekalaisen kokoista, mutta isoimmat noin 0,5-1 metriä halkaisijoiltaan olevat kivet keskittyivät alueen keskikohdalle rajautuen alueen kaakkoisreunalla olevaan suurehkoon maakiveen ja ne muodostivat alueen halki kulkevan koillis-lounaissuuntaisen kaarevan linjan (kuva 6). Mahdollisesti jotkin viime vuonna avatun alueen lounaisosassa sijainneet kivet voisivat liittyä samaan linjaan.

Enimmillään noin 5 cm paksun huuhtoutumiskerroksen poiston jälkeen erottui alueen lounaisnurkassa ruskeanpunertavan maan kohta. Kokoa sillä oli noin 80x20 cm ja se jatkui heikompana etelään paljastetun alueen ulkopuolelle. Pohjoispäädystä tuli esiin pienikokoista, noin 10-20 cm halkaisijaltaa olevaa kiveystä, joka oli runsaampaa kuin muissa kohdin. Huuhtoutumiskerroksen alla oleva kerros ei vaikuttanut täysin steriililtä, mutta selvät osoitukset kulttuurikerroksesta puuttuivat.

Alueella olevat merkit ihmisen toiminnasta olivat siis niukat. Keskikohdan runsaampi ja isokokoisempi kiveys voisi olla rakenteellista. Pohjoispäädyn pikkukiveys on sitävastoin alueelle luontaista.

KOE 1-10

Maastotarkastelun yhteydessä havaittiin kankaan etelärinteessä olevan vanhan hiekkakuopan leikkauksessa huuhtoutumiskerroksen leikkauksessa noin 2 cm paksu hiilirantu. Koska maannos oli normaalista huuhtoutumiskerroksrakenteesta poikkeava ja se saattoi ehkä liittyä esihistorialliseen toimintaan, avattiin sorakuopan läheisyyteen sekä myös kauempana oleville alueille koekaivantoja. Koekaivannoilla pyrittiin ensijaisesti selvittämään onko alueella mahdollisesti asuinpaikka. Kokeet 2-8 avattiin rökkiöalueen etelänpuoleiseen rinteeseen noin 17,20-19,40 m y.m.p. ja kokeet 1 ja 9-10 rökkiöalueen kaakkoispuolelle noin 16,90-17,50 m y.m.p (kartta 1).

Kokeissa 2 ja 5-8 havaittiin sama ilmiö kuin hiekkakuopan leikkauksessa. Kokeissa esiintyi noin 2-5 cm paksun turvekerroksen alla noin 10-15 cm paksu huuhtoutumiskerros, jonka rikkoi huuhtoutumiskerroksessa noin 5 cm:n syvyydessä oleva parin senttimetrin vahvuinen hiilirantu (kartta 10 ja kuva 7). Hiili oli havaittavissa eriasteisena laikkuina tai hiilensekaisena maana myös koekaivantojen tasoissa. Ilmiö oli selvin kokeissa 2 ja 5 ja hieman heikompana se esiintyi kokeissa 6-8 ja kokeessa 9 ilmiöstä oli joitakin heikkoja merkkejä kokeen seinämän leikkauksessa. Muissa kokeissa ilmiötä ei esiintynyt.

Noin 100 m kaakkoon kaksoismaannoksen esiintymiskeskittymästä löytyi raviradan penkasta mahdollisesti iskentäjälkinen kvartsi (ks. löytöluettelo, löytö 11 ja kuva 14).

Hiilirannun yläpuolinen huuhtoutumiskerros on todennäköisesti syntynyt pitkän ajan kuluessa, ilmeisesti vähintäänkin tuhannen vuoden pituisena ajanjaksona hiilirannun muodostumisen jälkeen.¹⁴ Ilmiö on selvästi keskittynyt kankaan etelänpuoleiseen rinteeseen, mutta se tosin esiintyi myös kauempana lounaassa sijaitsevassa koe 8:ssa; sen sijaan 50-80 m itään ja noin 150 m kaakkoon olevissa koekaivannoissa merkit kaksoismaannoksesta olivat hyvin heikot tai niitä ei ollut lainkaan.

¹⁴ Ks. I. KORTENIEMI, *Peurahautojen ajoitus ja sijainti Tornionjokilaaksossa ja Pohjois-Pohjanmaalla* (79115S Tutkielma 30.4.1992. Oulun yliopisto, maantieteen laitos).

Ihmisen toiminta on voinut suoraan tai välillisesti aiheuttaa ilmiön syntymisen.

YHTEENVETO

Esinelöytöjen perusteella Tervakankaan kaikki tähän mennessä tutkitut haudat voivat olla samalta aikajaksolta, mikä tarkoittaa, että hautojen ikäero liikkuisi pikemmin vuosikymmenissä kuin vuosisadoissa; tutkittujen hautojen voi otaksua kuuluneen samalle yhteisölle. Keramiikan puuttumisen osassa hautoja ei välttämättä tarvitse merkitä hautauksien ajallista eroa, vaan kysymys voi olla hautaustavoista. Esineet ajoittuvat ajalle noin 0-400 j.Kr. Ne ovat laajemmassa mittakaavassa katsoen vaatimatonta tekoa, ehkä paikan päälläkin tai lähialueilla valmistettuja, mistä ei kuitenkaan Tervakankaalla ole löydetty näyttöjä. Esineistössä on piirteitä, jotka kertovat yhteyksistä lähialueille. Asbestikeramiikka on yleensä kytketty lappalaisperäiseen väestöön ja Morbyn keramiikka rannikon germaanisperäiseen tai suomalaiseen väestöön, jolloin Tervakankaan löydöt olisivat osoitus kontakteista eri kulttuuripiireihin.¹⁵

Haudat poikkeavat toisistaan jonkin verran rakenne- ja muotopiirteiden osalta. Viime vuonna tutkitussa pahoin tuhotussa hautakohteessa ei esiintynyt kehäkiveystä, vaan ne olivat pieniä kumpuröykkiöitä. Myös nyt tutkitut haudat poikkeavat joiltakin osin toisistaan. Näyttäisi kuitenkin siltä, ettei haudan koko tai muoto ole Tervakankaan kohdalla hautoja ajoittava tekijä. Hautamuotojen vaihtelevuus on erityisen tyypillistä Suomen lounaisrannikon vanhemman roomalaisajan kalmistoissa, mikä olisi merkinnyt kulttuurin murrosvaihetta ja yhteisöjen innovatiivisuutta.¹⁶

Tutkimustulosten perusteella vaikuttaa mahdolliselta, että hautojen läheisyydessä voisi olla asuinpaikka, etenkin kun siitepölydiagrammin merkit viljan viljelystä otetaan huomioon, joskaan selkeitä tätä indikoivia löytöjä ei kaivauksissa ole tullut esiin. Kankaan eteläpuoleisen rinteiden koekaivannoissa esiintynyt kaksoismaannos voi kuitenkin olla merkki ihmistoiminnasta, joka olisi mahdollisesti samanaikaista hautausten kanssa, mutta ilman esine- tai muita löytöjä ilmiön tulkitseminen ihmisen toiminnasta syntyneeksi on epävarmaa. Alue 2:lla esiintyi sekä viime että

¹⁵ A. FORSS JA E. JARVA, "Raahen seudun varhaishistoria Saloisten Tervakankaan löytöjen valossa", *Suomen varhaishistoria* I (Studia Historica Septentrionalia. Rovaniemi 1992.), painossa.

¹⁶ PIHLMAN, s. 68-69.

tämän vuoden tutkimuksissa joitakin rakenteellisuuteen viittaavia piirteitä ja merkkejä myös siitä, ettei alueen maa ole täysin koskematonta. Raviradan penkasta löytynyt kvartsi ei sen sijaan ole yksittäisenä löytönä riittävän vahva näyttö asuinpaikasta.

Pitkäaikaisestakin asutuksesta jääneet vähäiset merkit eivät ole kovin harvinaisia Tästä lähiesimerkkeinä ovat mm. Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevan merovingiaikaisen Maalahden Kalaschabrännanin hauta- ja asuinpaikkatutkimuksissa tavatut rakennustempohjat, jotka olivat tunnistettavissa lähinnä kivin tuetuista hiilen värjäämistä paalunpaikoista. Sen sijaan kulttuurimaa oli paikoin heikkoa ja hajanaisesti sijoittunutta.¹⁷ Asuinpaikkatulkinnassa voidaan vertailukohtana käyttää myös muita Etelä-Pohjanmaan roomalais-merovingiajan hautoja, joihin lähes kaikkiin liittyy myös asuinpaikka. Esiroomalaisilta asuinpaikoilta tavataan usein Morbyn tyyppin keramiikkaa¹⁸ ja tämän tyyppin keramiikkaa on myös Tervakankaalta. On siis hyvinkin mahdollista, että Tervakankaalla on asuinpaikka, jota tähänastisissa kaivauksissa on osin jo tavoitettukin.

¹⁷ L. LIEGREN, "Merovingatida bebyggelseämningar på Klaschabrännan i Malax", *Järnåldersbygd i Österbotten* (Vasa 1991), s. 112 ja 143

¹⁸ E. BAUDOU, "Kontinuitetsproblem i Österbottens järnålder", *Järnåldersbygd i Österbotten*, s. 161-162 ja 170.

LÖYTÖLUETTELO

1. Nilkkarengas, pronssia. Lämpileikkaus 61 mm, paksuus 3 mm, lev. 5 mm, 11,8 g. Ovaalin muotoinen. Lähes tasaleveää varrasta, mutta päihinsä hieman paksuneva. Poikkileikkaus pyöreähkö, jossa segmenttileikkaus sisäpuolella puuttuu. Päät limittäin 26 mm. Vartaan molemmin puolin on nilkan muotoiseksi painuneet kohdat. Koristelematon. Alue 1, röykkiö 2, A127,95/B73,05/Z19,29 m y.m.p. (kuva 8).
2. Rannerengas, pronssia. Lämpileikkaus 49 mm, paksuus 1,5 mm, lev. 8 mm, 6,1 g. Soikean muotoinen. Litteää varrasta. Päistensä pyörristytvä ja toiseen päähänsä hieman levenevä. Poikkileikkaus suorakulmainen. Avonainen 12 mm. Ulkopinnan reunoissa kapeaa uraa. Alue 1, röykkiö 3, A126,1/B78,60/Z19,37 m y.m.p. (kuva 9).
3. Sormus, pronssia. Lämpileikkaus 19 mm, paksuus 2 mm, lev. 3 mm, 1,7 g. Tasaleveää ohutta varrasta. Poikkileikkaus lievästi kupera, paikoin suorakulmainen. Päät limittäin 18 mm. Alue 1, röykkiö 2, A127,7/B72,9/Z19,36 m y.m.p. (kuva 10).
4. Veitsen kärkiosa, rautaa. Pit. 54 mm, lev. 19 mm, paksuus 4 mm, 10,7 g. Poikkileikkaus kiilamainen. Syöpynyt ja lohkeillut (kaikki löydetty rautafragmentit olivat syöpyneet ja lohkeilleet eri asteisesti). Alue 1, röykkiö 3, A126,5/B77,9/Z19,40 m y.m.p. (kuva 11).
- 5(3). Veitsen katkelma, rautaa. Pit. 49,6 mm, lev. 16 mm, paksuus 7 mm, 6,9 g. Alue 1, röykkiö 3, A126,15-126,30/B77,9-78,1/Z19,25-19,40 m y.m.p. (kuva 12).
6. Veitsen (veitsien) katkelmia, rautaa. Alue 1, röykkiö 3, A126,15-126,55/B77,9-78,1/Z19,08-19,40 m y.m.p.
 1. Fragmentti. Pit. 31 mm, lev. 19 mm, paksuus 4 mm, 3,8 g. A126,5/B77,9/Z19,40 m y.m.p.
 2. Fragmentti. Pit. 37 mm, lev. 18 mm, paksuus 4 mm, 3,8 g. A126,45/B78,1/Z19,33 m y.m.p.
 3. Fragmentti. Pit. 13 mm, lev. 11 mm, paksuus 5 mm, 1,2 g. A126,55/B77,95/Z19,31 m y.m.p.
 4. Fragmentti. Pit. 17 mm, lev. 13 mm, paksuus 3 mm, 1,2 g. A126,4/B77,95/Z19,12 m m.p.y.
 5. Fragmentti. Pit. 18 mm, lev. 13 mm, paksuus 5 mm, 1,8 g. A126,25/B78/Z19,08 m y.m.p.
 6. Fragmentti. Pit. 8 mm, lev. 9 mm, paksuus 4 mm, 0,3 g. A126,15/B78,1/Z19,40 m y.m.p.
 7. Muruja, 5,9 g.
7. Rautaesineen katkelmia . Alue 1, röykkiö 3, A126,45/B78,1/Z19,09 m y.m.p.
 1. Fragmentti. Pit. 23 mm, lev. 10 mm, paksuus 5 mm, 1,1 g.
 2. Fragmentti. Pit. 17 mm, lev. 19 mm, paksuus 3 mm, 0,8 g.
8. Soljen fragmentti, rautaa. Pit. 38 mm, lev. 5 mm, paksuus 3,5 mm, 2,1 g. Poikkileikkaus lähinnä suorakaiteen muotoinen. Syöpynyt ja lohkeillut. Irtolöytö. 1990 tutkittu alue 1, röykkiö 1 (Ks. myös 1991 kaivauskertomuksen löytöluettelo, löytö 5).
9. Keramiikka, 13,2 g. Reunapala. Kivimurskasekotteista. Väri ruskeanharmahtava, ulkopinnalla punertavia kohtia. Sisäpinnalla ilmeisesti ruoan jäänteitä. Irtolöytö. 1990 tutkittu alue 1, röykkiö 1 (ks. 1991

kaivauskertomuksen löytöluettelo, löytö 12.1.)

10. Jauhinkivi (?), ruskeaa hiekkakiveä (?). 81x73 mm, paksuus 52 mm, 434 g. Poikkileikkaus pyöreäkulmainen suunnikas. Viisi tasaista sivua, toinen pää tylppämäinen, jossa on ruskeanpunertavia kohtia. Ei selkeitä hiottuja pintoja. Alue 1, röykkiö 2, A127,6/B74,4/Z19,48 m y.m.p. (kuva 13).

11. Kvartsiesine (?), 29x18 mm, 6,9 g. Yhdellä sivulla mahdollisia iskennän jälkiä. Löytyi raviradan pohjoisosasta (kuva 14).

12. Palanut luu. Alue 1, röykkiö 2.

1. Palanut luu, 486, 4 g. A128,4-129,1/B73-74,2/Z19,01-19,57 m y.m.p.

2. Palanut luu, 1 g. A127,65/B73,70/Z19,45 m y.m.p.

3. Palanut luu, 1 g. A127,1-128,3/B70,2-71,95 (ison maakiven päältä, pintakasvillisuuden alta).

4. Palanut luu, 1 g. Irtolöytö.

13. Hiili. Alue 1, röykkiö 2.

1. Hautarakenteen sisäpuolinen alue, 55,7 g. A128,45-128,9/B73,05-73,7/Z n. 19,45-19,56 y.m.p.

2. Hautarakenteen pohjoispuolelta, 67,1 g. A128,6/B75,1.

3. Moderni kivikeko, 9,4 g. A127,85/B73,35/Z n. 19,66 m y.m.p.

14. Moderni keramiikka. Alue 1, röykkiö 2 ja 3.

1. Lasitettu punasavikeramiikka, 62 g. Pohjassa sisäpuolella valkoista viivakoristelua. Yhdessä pohjapalassa säilynyt osittain "MADE IN FINLAND"-leima. A126/B73,15/Z19,06 m y.m.p.

2. Lasitettu keramiikka 31,9 g. Valkoista. Yhdessä pohjapalassa Arabian 1940-50-luvuilla käytetty leima. Ilmeisesti kysymys maitokannusta.

Hautarakenteiden ulkopuolinen rakkakiveys.

15. Lasipullojen sirpaleita. Alue 1, röykkiö 3.

1. Lasipullon sirpaleita, 487,2 g. Väri tummanruskea. Sisäpinnoilla kovettunutta tervaa. 359,1 g kohdasta A124,35/B78,05, muut: hautakumpu ja sen ulkopuolinen rakkakiveys, pintakrs.-2. krs.

2. Lasipullon sirpaleita, 67,6 g. Väri kirkas. Koristeluna ruutukohokuvio. Ilmeisesti kysymys partavesipullosta. Hautakummun ulkopuolinen rakkakiveys, 1. krs.

3. Lasipullon suosa, 11 g. Väri kirkas. 4. krs.

4. Olutpullon suosia, 112 g. Väri tummanruskea. Hautakummun keskiosa ja kuopan alue.

5. Lasipullon sirpaleita, 4,6 g. Väri kirkas. Hautakummun ulkopuolinen rakkakiveys, 3.-4. krs. ja kuopan alue.

6. Lasipullon sirpaleita, 21 g. Väri kirkas. Kammio, 3. krs. ja hautakummun ulkopuolinen rakkakiveys, 1. krs.

16. Sähköparistojen osia, 189,2 g. Alue 1, röykkiö 3, kuopan alue, hautakumpu ja sen ulkopuolinen rakkakiveys, 1.-3. krs.

17. Kiväärin ammuksen hylsy, 10,3 g. Alue 1, röykkiö 3, 3. krs.

18. Haulikon ammushauleja, 0,5 g. Alue 1, röykkiö 3, 4. krs.

19. Tiiliskiven muruja, 1,9 g. Väri ruskeanpunainen. Alue 1, röykkiö 3, röykkiön pohjoispuolinen rakkakiveys. Pintakrs.-1. krs.

LUETTELO KUVITUKSESTA

KARTAT

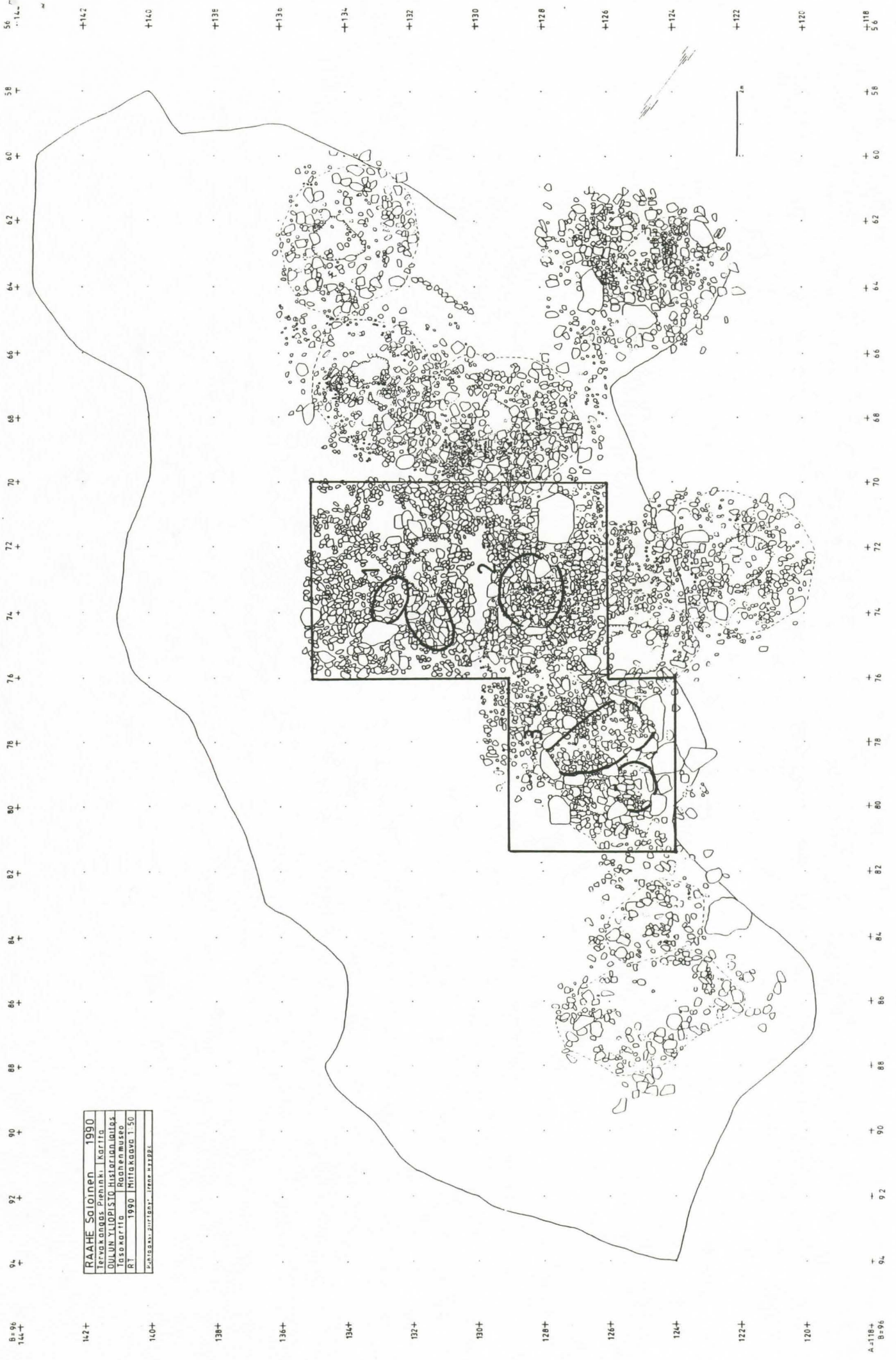
1. Yleiskartta tutkituista alueista.
2. Kalmistoalueen yleiskartta.
3. Röykkiö 2, pintataso.
4. Röykkiö 2, leikkaus A-B ja C-D.
5. Röykkiö 2, löydöt ja rakenteet.
6. Röykkiö 3, pintataso.
7. Röykkiö 3, leikkaus A-B, C-D ja E-F.
8. Röykkiö 3, löydöt ja rakenteet.
9. Alue 2, 2. taso.
10. Koe 5, vertikaalileikkaus A-B kaksoismaannosprofiilista.

KUVAT

1. Röykkiö 2 pintakasvillisuuden poiston jälkeen.
2. Röykkiö 2, hautaustaso.
3. Röykkiö 3 ennen kaivausta.
4. Röykkiö 3, kumpu hautaustasossa.
5. Röykkiö 3, kammio hautaustasossa.
6. Alue 2, keskikohdan kiveystä huuhtoutumiskerroksen tasossa.
7. Koe 5, kaksoismaannos.
- 8-14. Esinepiirrokset.

BIBLIOGRAFIA

- BAUDOU, E., "Kontinuitetsproblem i Österbottens järnålder", *Järnåldersbygd i Österbotten*. Vasa 1991.
- BARKER, P., *The Techniques of Archaeological excavation*. London 1977.
- FORSS, A., ITÄPALO, J.,
JARVA, E., "Salosten Tervakankaan rautakautisen kalmiston tutkimus 1990", *Arkeologian tutkimusraportti* 2. Oulu 1991.
- FORSS, A. ja
JARVA E., "Raahen seudun varhaishistoria Salosten Tervakankaan löytöjen valossa", *Suomen varhaishistoria I. Studia Historica Septentrionalia*. Rovaniemi 1992. Painossa.
- HARRIS, E.C., *Principles of Archaeological Stratigraphy*. London 1979.
- HICKS, S., "Tervakangas, results of pollen analysis", *Suomen varhaishistoria I. Studia Historica Septentrionalia*. Rovaniemi 1992. Painossa.
- KORTENIEMI, I., *Peurahautojen ajoitus ja sijainti Tornion-jokilaaksossa ja Pohjois-Pohjanmaalla (79115S Tutkielma 30.4.1992. Oulun yliopisto, maantieteen laitos)*.
- KAKKURI, J., "Gharacter of the Fennoscandian land uplift in the 20th century", *Fennoscandian land uplift. Proceedings of a symposium at Tvärminne, April 10-11. 1986*. Espoo 1987.
- LIEDGREN, L., "Merovingatida bebyggelselämningar på Klaschabrännan i Malax", *Järnåldersbygd i Österbotten*. Vasa 1991.
- MÄKIVUOTI, M.,
(HUURRE M.), "Oulun Välikankaan Kaakkurin rautakautinen kalmisto", *Oulujokilaakson historia. Kivikaudelta vuoteen 1865*. Oulu 1991.
- PAAVOLA, M., *Maankohoamistaulukko*. Oulun yliopisto, historian laitos.
- SALO, U., "Pronssikausi ja rautakauden alku", *Suomen historia I*. Espoo 1984.
- SERNING, I., *Dalarnas järnålder*. Malung 1966.
- VORMISTO, T., "Osteologisk bearbetning av benmaterial framgravt av den arkeologiska institutionen vid Åbo universitet 1975-1983", *Karhunhammas* 9. Turku 1985.

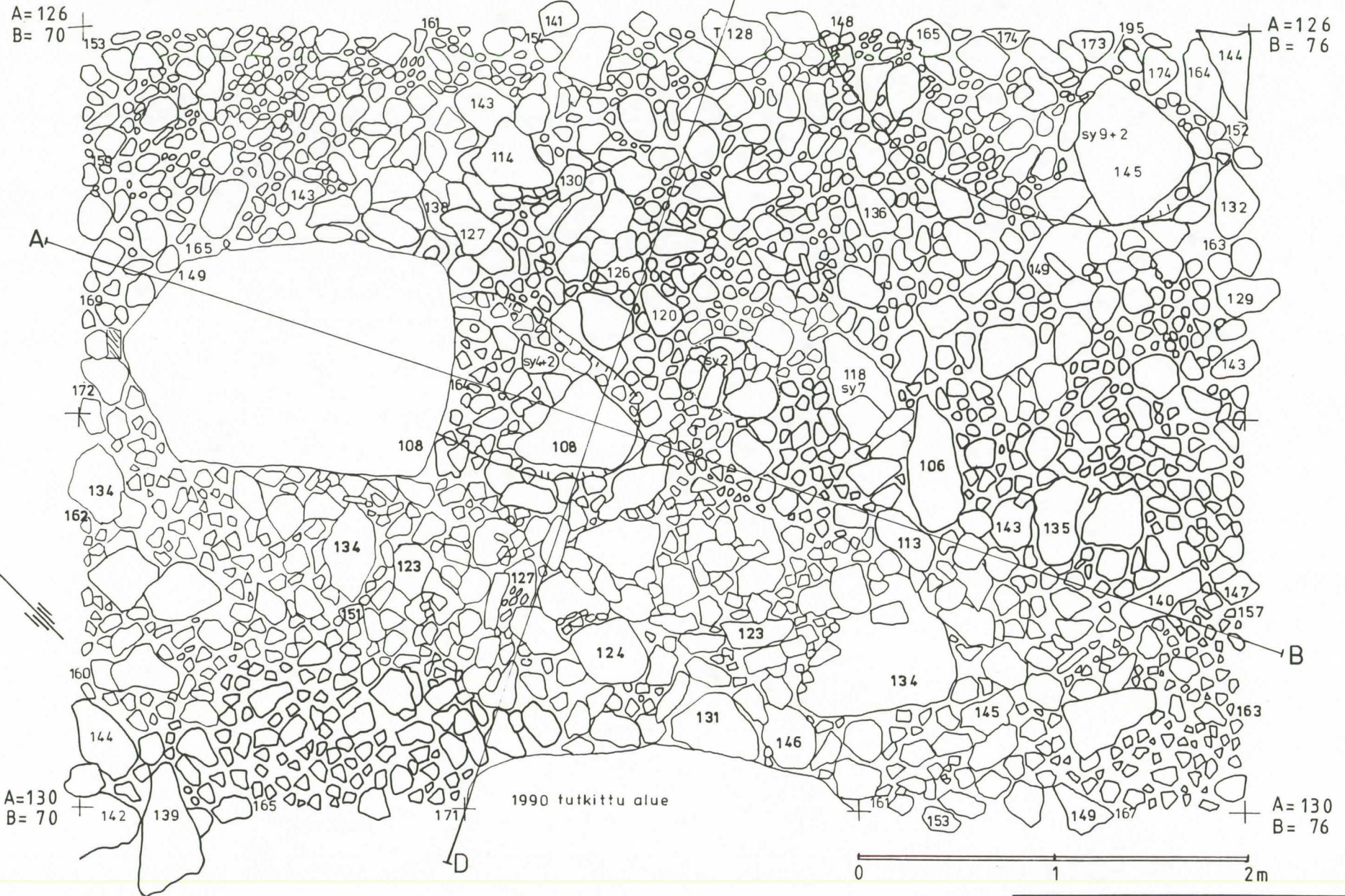

RAAHE Sotoinen	1990
Tervakangas-Pienink.	Kartta
OULUN YLIOPISTO-Historiallinen laitos	
Taso Kartta	Raahen museo
RT	1990 MITTAKAAVA 1:50
Lähtökohde: pöytäkartta, I:50000, 1:50000	

8+96 144+ 142+ 138+ 136+ 134+ 132+ 130+ 128+ 126+ 124+ 122+ 120+ A-118+ 8+96

KP 20,26
kone 20,26+0,8m

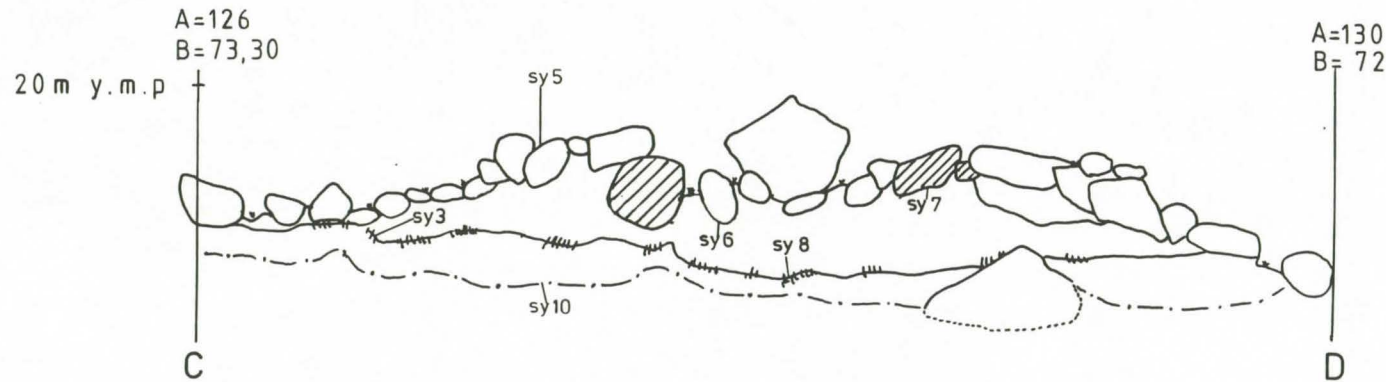
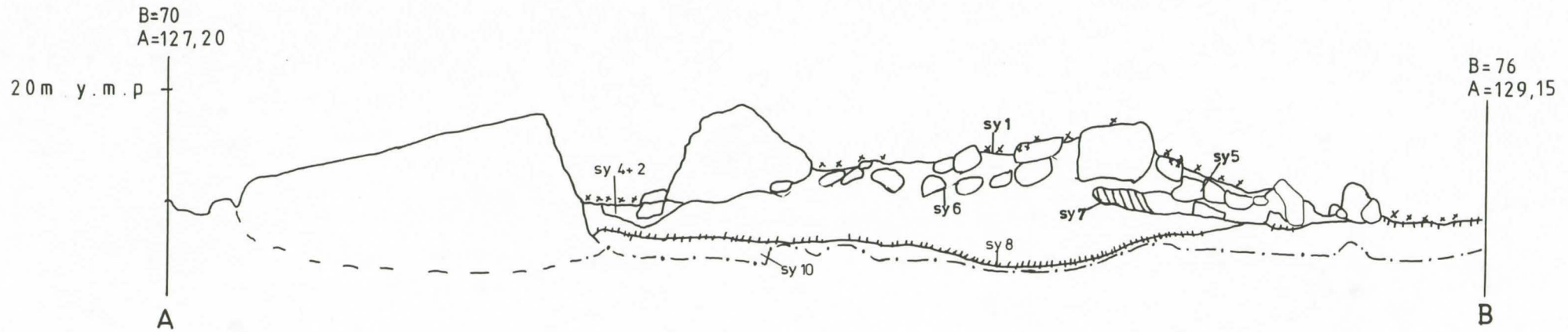
ALUE 1. Røykkiö 2. taso1

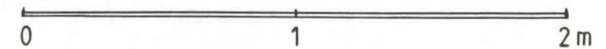
tuhoettu alue : kuopan raja
sy= stratigrafinen yksikkö

RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	Kartta
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Tasokartta	taso 1 Raahen museo
RT 14.8.1991	Mittakaava 1:20
P. Stenfors	Irene Ryypö

ALUE 1 Röykkiö 2

- kivi
- ◐ kehäkivi
- ++++ hiilensekaista maata
- .-.- kaivauksen pohja
- xxxx turve
- 20,26+0,80 koneen korkeus
- sy = stratigrafinen yksikkö

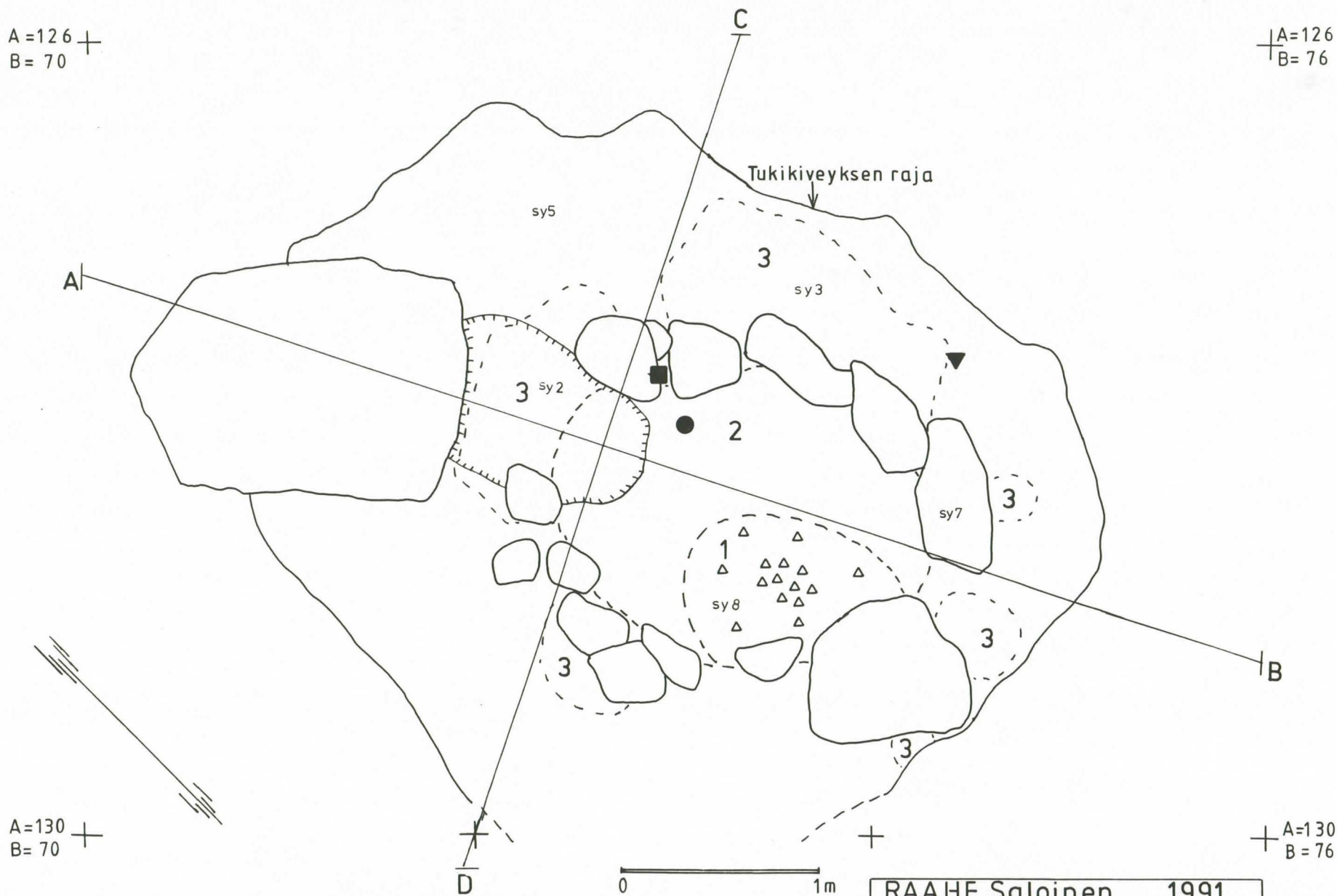

RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	Kartta
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Profiilikartta	Raahen museo
RT 13-15.8.1991	Mittakaava 1:20
Kenttäpiirros: Piia Stenfors	
Puhtaaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

ALUE 1 Røykkiö 2

A=126 +
B= 70

A=126 +
B= 76

A=130 +
B= 70

A=130 +
B= 76

- = nilkkarengas
- = sormus
- ▼ = jauhinkivi

- 1 = intensiivinen hiili ja luualue; Δ palanut luu >10g
- 2 = runsaasti hiiltä
- 3 = lievästi hiiltä
- sy = stratigrafinen yksikkö
- ⌒ = kuopan raja

RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	Kartta
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Löytö- ja rakennekartta Raahen museo	
RT 14. 8.1991	Mittakaava 1:20
Kenttäpiirros: Piia Stenfors	
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

ALUE 1 Röykkiö 3 taso 1

A=124
B=70

A

A=124
B=81,50

C

E

sy2

sy2

sy2

A=129
B=70

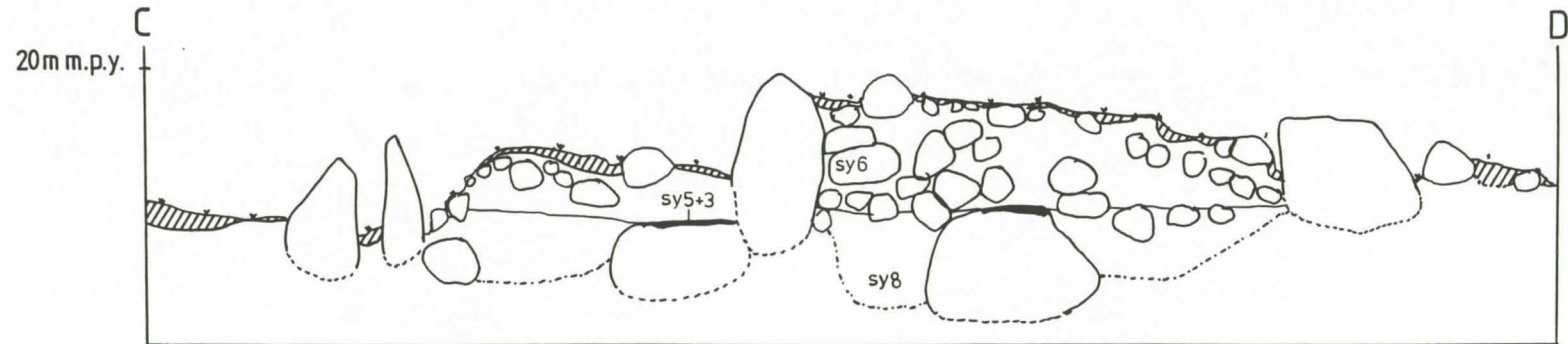
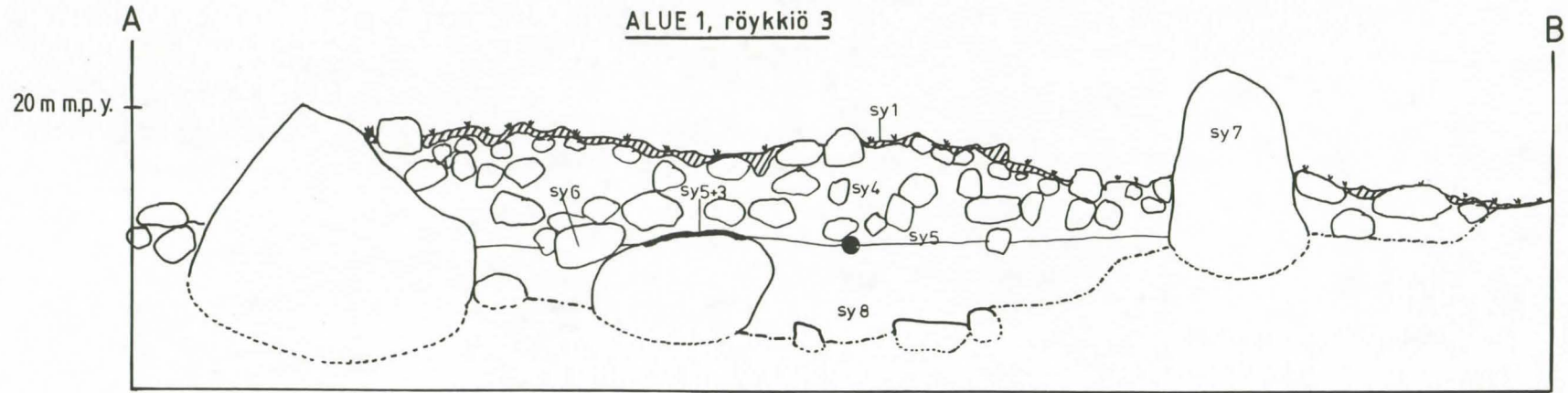
B kone 20,26+0,8

A=129
B=81,50sy=stratigrafinen yksikkö
kuopan raja

0 1 2 m

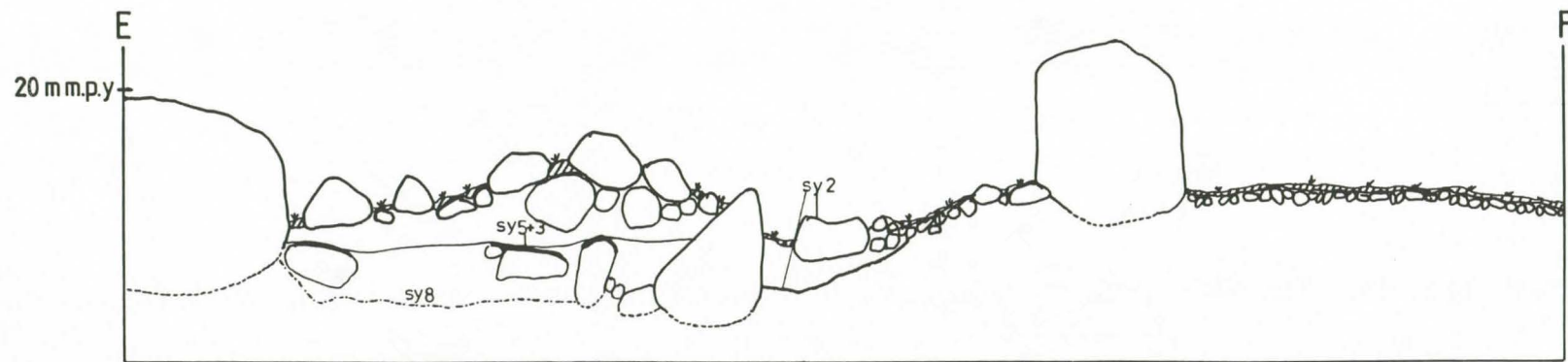
RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	Kartta
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Tasokartta	Raahen museo
RT 28.8.1991	Mittakaava 1:20
Kenttäpiirros: Jaana Itäpalo	
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

ALUE 1, röykkiö 3

RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	
OULUN YLIOPISTO	Historian laitos
Profiilikartta	Raahen Museo
Kone 20,26+0,80	MK 1:20
Piirros: J. Itäpalo	

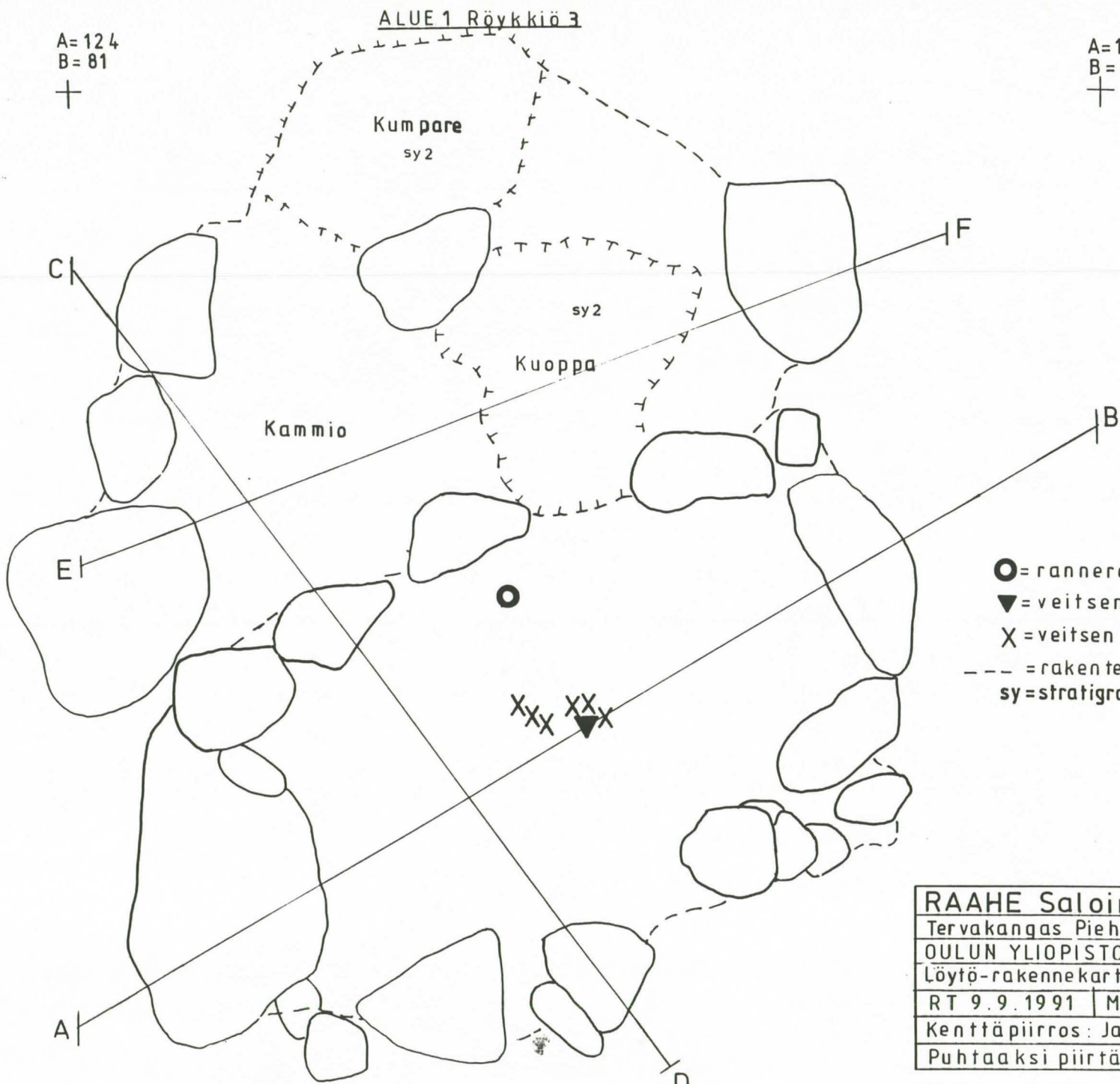
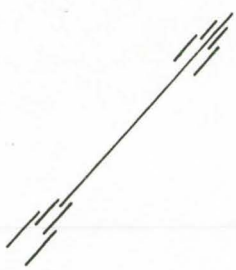
- turve
- tumma maa
- kaivauksen pohja
- veitsen kärkiosa
- sy = stratigrafinen yksikkö

ALUE 1 Røykkiö 3

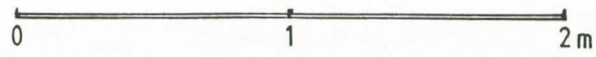
A=124
B=81

A=129
B=81

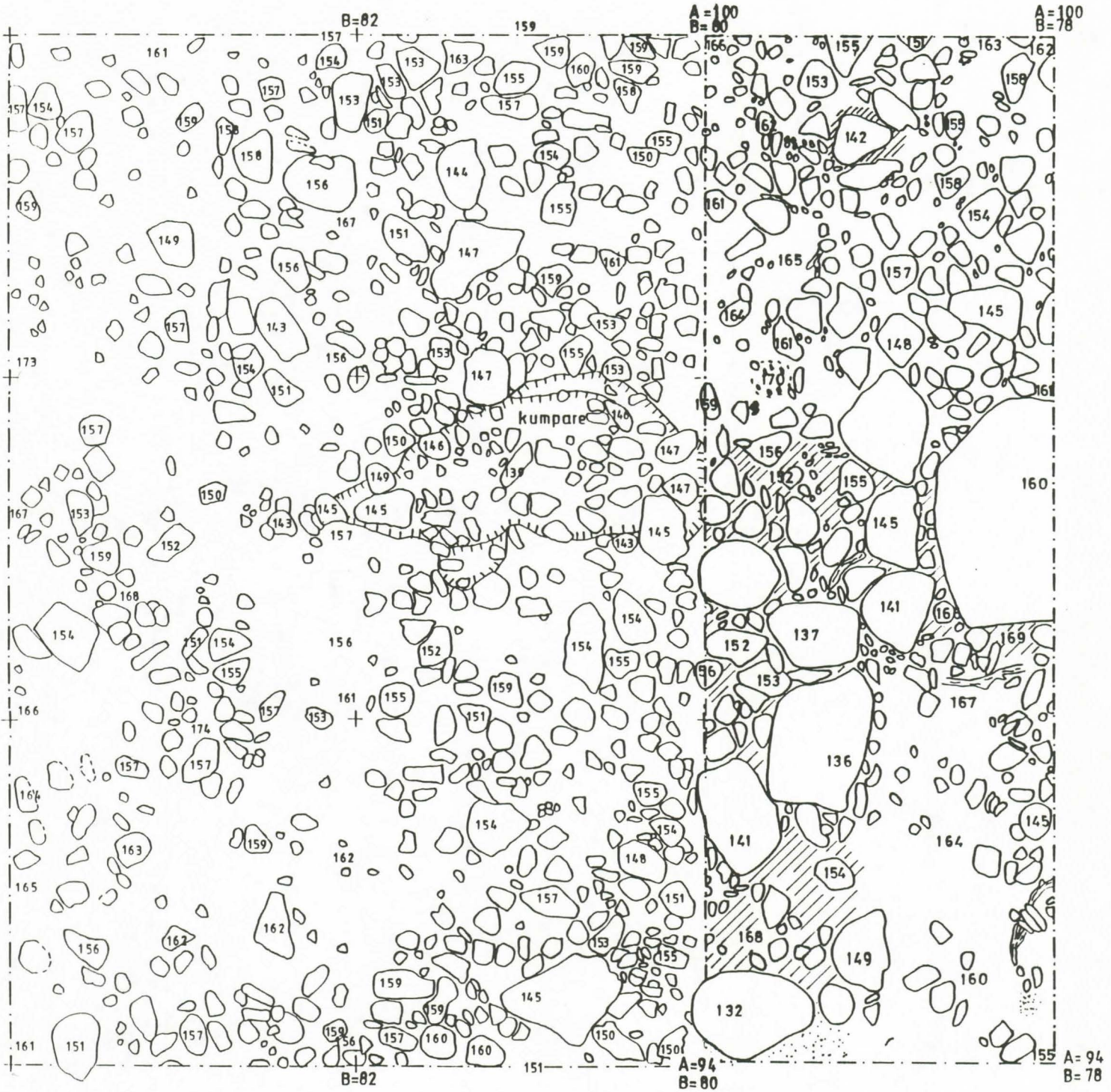
- = rannerengas
- ▼ = veitsen kärkiosa
- X = veitsen fragmentti
- = rakenteen raja
- sy = stratigrafinen yksikkö

A=124
B=76

A=129
B=76

RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	Kartta
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Löytö-rakennekartta	Raahen museo
RT 9.9.1991	Mittakaava 1:20
Kenttäpiirros: Jaana Itäpalo	
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

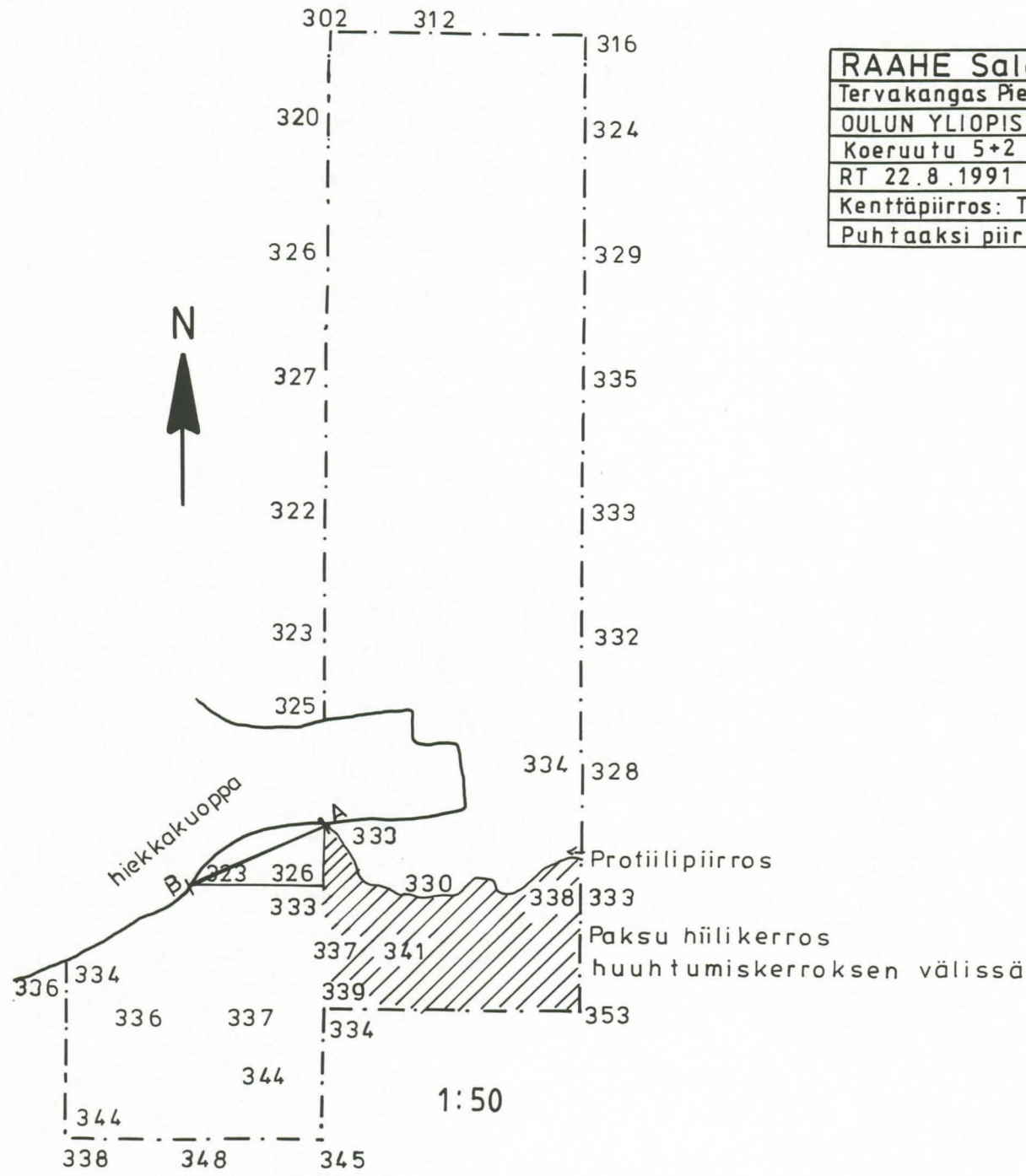
162 = vaaitusarvo (koneen korkeus 21,06)

- = ruskean punertava hiekka.
- = turve
- = hiili
- = juuri
- = huuhoutunut maa

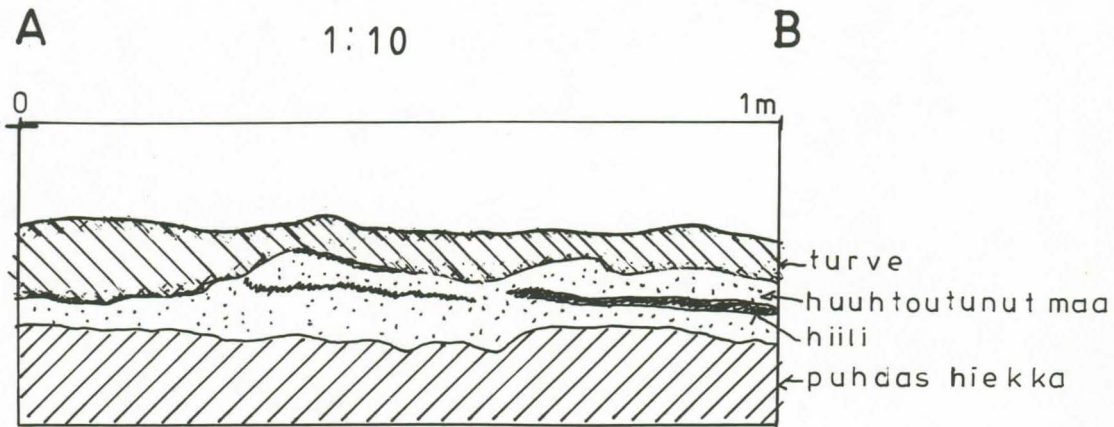
RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki Kartta	
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Tasokartta	Raahen museo
RT 22. 8. 1991	Mittakaava 1:20
Kenttäpiirros: A.Lämsä J.Alakärppä	
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

RAAHE Saloinen 1991	
Tervakangas Piehinki	Kartta
OULUN YLIOPISTO Historian laitos	
Koeruutu 5+2	Raahen museo
RT 22.8.1991	Mittakaava 1:20
Kenttäpiirros: T. Ylimaunu	
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

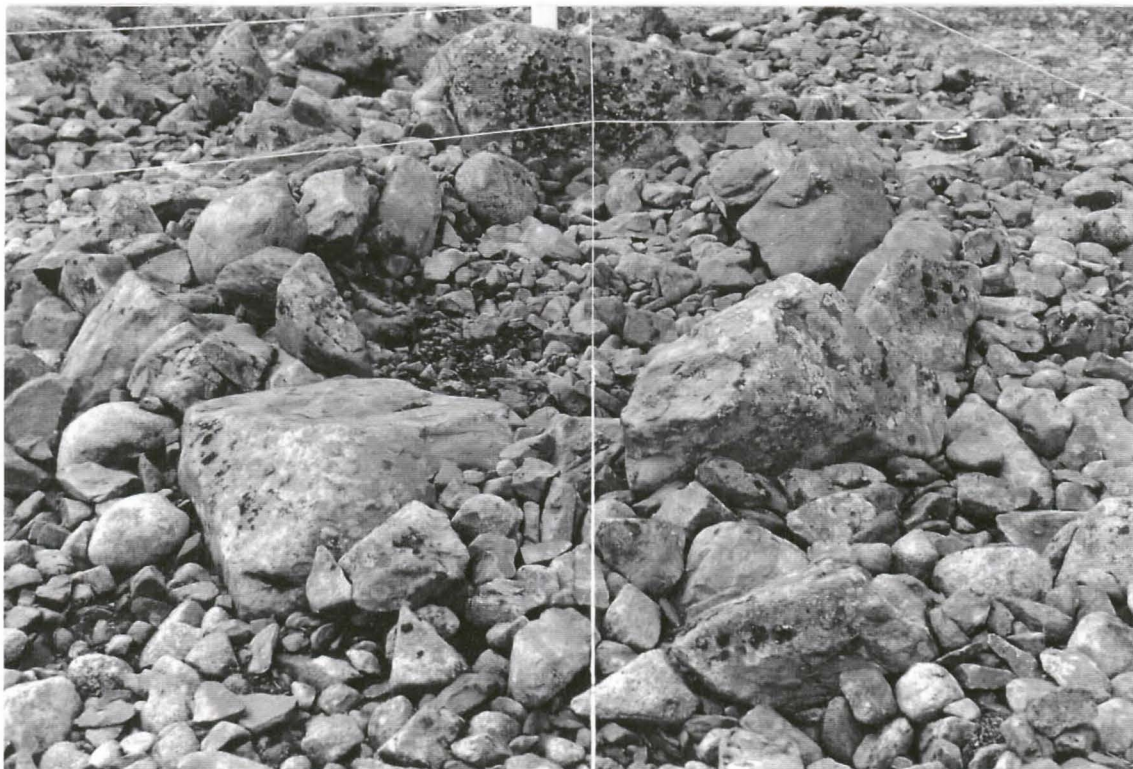

18.m.y.m.p

Kuva 1. Röykkiö 2 pintakasvillisuuden poiston jälkeen. Kuva lounaasta.

Kuva 2. Röykkiö 2. Vasemmalla polttohautaus paljastumassa. Ylös oikealle viistoon nilkkarenaan ja sormuksen löytökohta. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 3. Röykkiö 3 ennen kaivausta. Kuva lounaasta.

*Kuva 4. Röykkiö 3.
Hautaustaso. Kuva
etelä-lounaasta.*

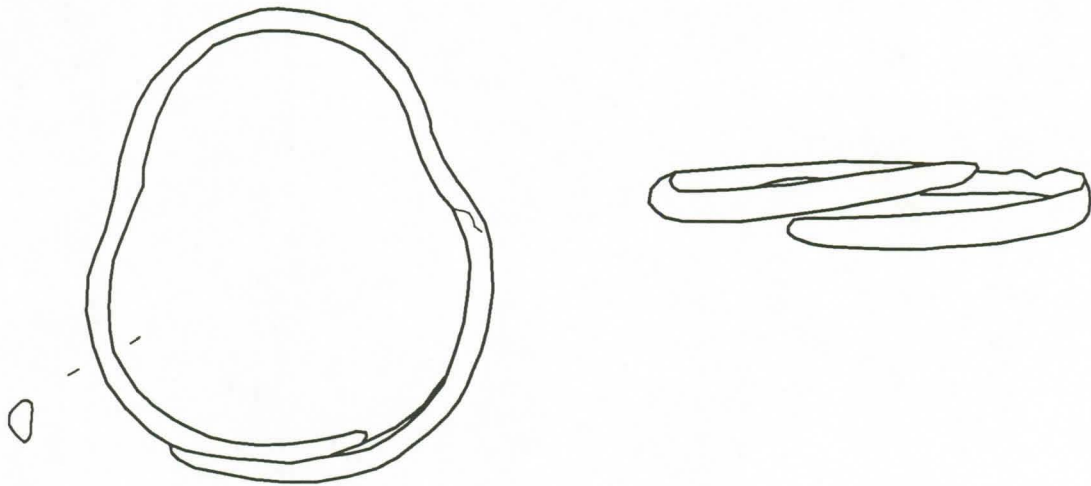
Kuva 5. Röykkiö 3. Kammio hautausasossa. Kuva etelästä.

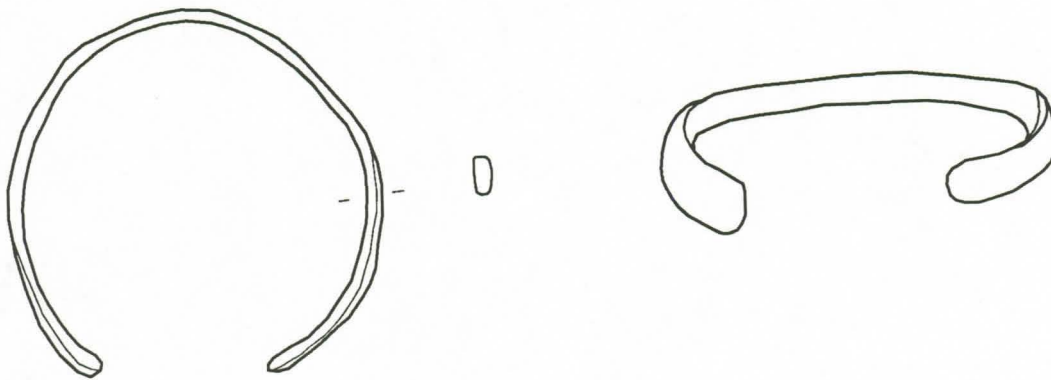
Kuva 6. Alue 2. Keskipohdan kiveystä huuhtoutumiskerroksen tasossa. Kuva etelä-lounaasta.

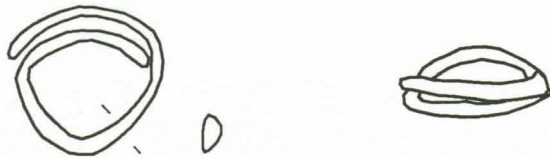
Kuva 7. Koe 5. Leikkaus kaksoismaannoksesta. Kuvattu pohjoisesta.

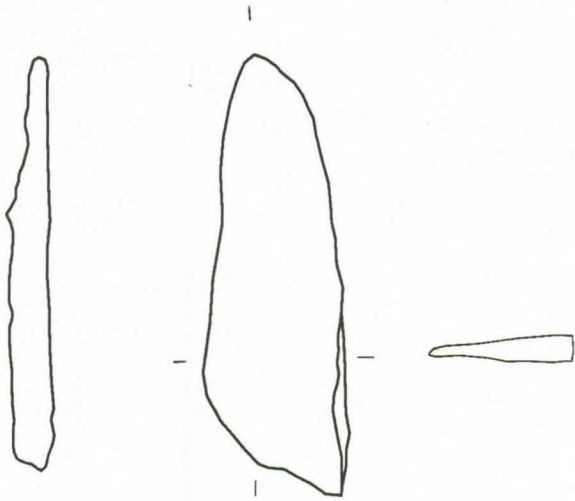
Kuva 8. Pronssinen nilkkarengas (KM 27104:1).

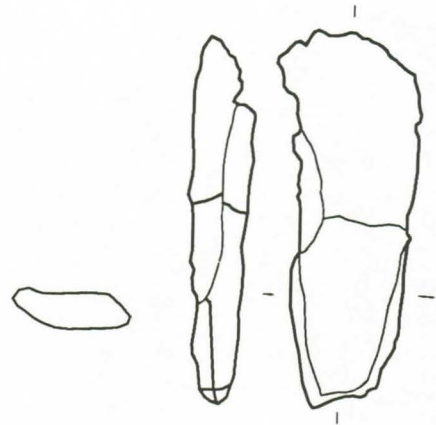
Kuva 9. Pronssinen rannerengas (KM 27104:2).

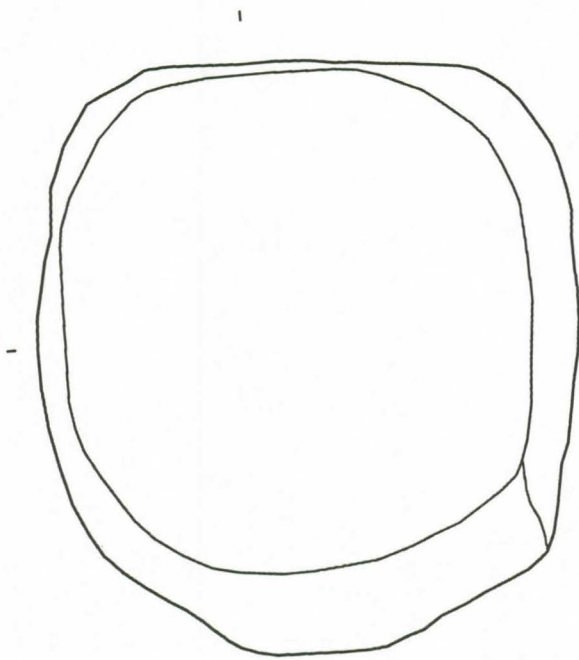
Kuva 10. Pronssinen sormus (KM 27104:3).

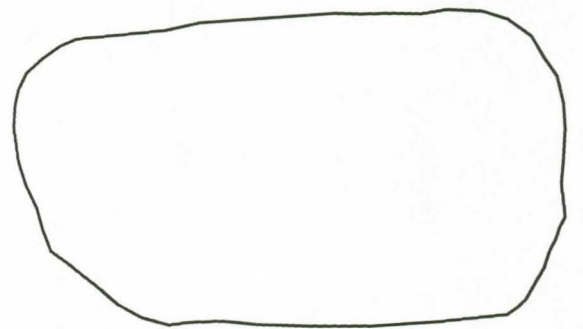
*Kuva 11. Rautainen veitsen
kärkiosa (KM 27104:4).*

*Kuva 12. Rautainen veitsen
katkelma (KM 27104:5).*

Kuva 13. Jauhinkivi (KM 27104:10).

*Kuva 14. Kvartsiesine
(KM 27104:11).*

